

поліпшення організації його праці. URL: [http://www.rusnauka.com/25\\_PNR\\_2013/Economics/5\\_144072.doc.htm](http://www.rusnauka.com/25_PNR_2013/Economics/5_144072.doc.htm)

2. Інноваційні технології в управлінській діяльності керівника закладу освіти. URL: <https://naurok.com.ua/innovaciyni-tehnologi-v-upravlinskiy-diyalnosti-kerivnika-zakladu-osviti-324888.html>

3. Лугова В. М., Голубєв С. М. Основи самоменеджменту та лідерства : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 212 с.

4. Самоменеджмент: навчальний посібник / С. К. Василик, О. В. Майстренко, К. Р. Немашкало та ін. Харків : ХНЕУ імені С. Кузнеця, 2020. 150 с.

5. Селютін В. М. Самоменеджмент : навч. посіб. Харків : ХДУХТ, 2017. 206 с.

6. Штепа О. С. Самоменеджмент (самоорганізування особистості) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 362 с.

**Юрій Крамарчук,**  
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти  
кафедри освітології і педагогіки,  
Західноукраїнський національний університет  
**Антоніна Дем'янюк,**  
кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри освітології і педагогіки,  
Західноукраїнський національний університет

## **ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА**

Актуальність дослідження інтерактивних методів навчання у підготовці майбутнього педагога зумовлена необхідністю адаптації освітнього процесу до сучасних вимог, які зумовлені глобалізацією, технологічними змінами та розвитком інноваційних підходів до навчання. Інтерактивні методи навчання забезпечують активну участь здобувачів освіти у процесі навчання, сприяючи розвитку їх критичного мислення, комунікативних навичок та здатності до творчого вирішення педагогічних завдань. Вони відповідають потребам сучасної освіти, орієнтуючи навчання на особистісний розвиток здобувачів освіти, формування практичних навичок і компетентностей, що є особливо важливим у підготовці майбутніх педагогів, які мають бути здатними до адаптації в динамічному освітньому середовищі. Тому вивчення та впровадження інтерактивних методів у підготовку педагогів є надзвичайно важливим для забезпечення високої якості освіти та професійної підготовки майбутніх фахівців.

Сучасні вимоги до освітнього процесу, зокрема з боку здобувачів освіти, вимагають застосування інтерактивних методів навчання, що сприяють комплексному сприйняттю та ефективному засвоєнню навчального матеріалу. Ці методи орієнтовані на активне залучення здобувачів освіти до процесу навчання, що підвищує рівень засвоєння знань і формування необхідних

компетентностей. Важливо зазначити, що застосування інтерактивних методів навчання базується на концепції, що передбачає поступове поглиблення навчального процесу: «чую – забуваю; бачу та чую – запам'ятовую; бачу, чую, обговорюю – розумію; бачу, чую, обговорюю та застосовую – набуваю нових навичок; передаю знання та досвід іншим – вдосконалюю майстерність». Цей підхід дозволяє інтегрувати різні стилі навчання, сприяє розвитку критичного мислення та креативних здібностей здобувачів освіти, а також підвищує їх здатність до самостійного вирішення проблем у майбутній професійній діяльності [1].

Інтерактивність в освітньому процесі досягається через здатність його учасників – як науково-педагогічних працівників, так і здобувачів освіти – активно взаємодіяти один з одним, обмінюватися інформацією та ідеями. Організація інтерактивного навчання спрямована на реалізацію комплексної системи заходів, що включають розвиток комунікаційних, управлінських, творчих та адаптаційних навичок у здобувачів освіти. Це досягається через моделювання ситуацій, аналіз реальних життєвих та професійних ситуацій, їх розв'язання, визначення перспектив та тенденцій розвитку. Важливу роль у цьому процесі відіграють ділові та рольові ігри, організація дискусій, ділових спорів та інших активних форм роботи, що сприяють розвитку критичного мислення та креативності. З огляду на зазначене, можна стверджувати, що для досягнення високої ефективності освітнього процесу важливо впроваджувати сучасні інтерактивні методи навчання. Це підкреслює необхідність детального аналізу їхньої сутності, термінологічної бази, концептуальних особливостей, а також оцінки очікуваних результатів та переваг від їх використання в освітньому процесі.

Інтерактивні методи навчання можна умовно поділити на дві основні групи. Перша група охоплює методи, в яких викладач є однією зі сторін комунікаційного процесу. До цієї групи належать лекції з елементами бесід і дискусій, проблемні лекції, бінарні лекції, лекції із заздалегідь запланованими помилками, лекції-прес-конференції, евристичні бесіди, семінари-обговорення, семінари «питання-відповідь», дискусії з провокаційними запитаннями, а також консультації, зокрема в умовах дистанційного навчання. Усі ці методи передбачають активну участь викладача в процесі комунікації, забезпечуючи контроль та корекцію процесу навчання [1].

Друга група включає методи, при яких комунікація здійснюється переважно або повністю між здобувачами освіти, а викладач виконує роль координатора та організатора взаємодії. Ці методи найбільш повно відповідають принципам інтерактивного навчання, оскільки сприяють розвитку самостійності здобувачів освіти, їх здатності до колективної роботи та критичного мислення. Вони є особливо ефективними при підготовці майбутніх педагогів, оскільки дозволяють моделювати реальні ситуації, в яких майбутні фахівці повинні приймати рішення, взаємодіяти з іншими людьми та вирішувати соціальні проблеми [1].

Інтерактивні методи навчання, такі як кейс-метод, метод розв'язання проблемної ситуації, бесіда, «мозковий штурм» та ділова гра, мають важливе

значення у підготовці майбутніх педагогів, оскільки вони сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та здатності до прийняття рішень у професійній діяльності.

Кейс-метод є одним із найбільш ефективних інструментів для розвитку аналітичних здібностей здобувачів освіти. У цьому методі здобувачі освіти аналізують реальні або змодельовані ситуації з практики педагогічної діяльності, що дозволяє їм глибше розуміти складність професійних задач і вибудовувати стратегії для їх розв'язання. Цей метод вимагає активної участі здобувачів освіти у групових обговореннях, де вони повинні обґрунтовувати свої рішення, що розвиває вміння аргументувати та здійснювати професійну рефлексію.

Метод розв'язання проблемної ситуації стимулює майбутніх педагогів до пошуку нестандартних рішень у складних ситуаціях. Цей підхід дозволяє здобувачам освіти не лише отримувати знання, а й навчатися їх практичному застосуванню у реальних педагогічних умовах. Водночас, через моделювання проблемних ситуацій, здобувачі освіти отримують можливість тренувати свої навички прийняття рішень і реагування на непередбачувані обставини.

Бесіда як метод інтерактивного навчання стимулює пізнавальну активність здобувачів освіти, сприяє розвитку їх критичного мислення, вміння висловлювати власну думку та слухати інших. Вона дозволяє викладачеві організовувати активну взаємодію зі здобувачами освіти, сприяючи формуванню у них вміння вести аргументовані дискусії та відстоювати власну точку зору.

«Мозковий штурм» є методикою, яка активно залучає здобувачів освіти до генерації ідей для розв'язання певної проблеми. Він сприяє розвитку творчих здібностей, стимулює креативне мислення та вміння працювати в команді, що є важливими якостями для майбутніх педагогів, адже вони часто стикаються з необхідністю знаходити оригінальні підходи до вирішення освітніх завдань.

Ділова гра – це метод, який дозволяє здобувачам освіти активно практикуватися в реальних або наближених до реальних умовах педагогічної діяльності. Вона надає можливість відтворити професійні ситуації, в яких здобувачі освіти повинні виконувати роль педагога, адміністратора чи навіть батьків. Цей метод формує комунікативні навички, здатність до ефективного управління колективом, а також вміння застосовувати теоретичні знання на практиці.

Використання цих інтерактивних методів в освітньому процесі дозволяє майбутнім педагогам розвивати важливі професійні якості, такі як здатність до критичного мислення, комунікації, прийняття рішень і творчого підходу до вирішення освітніх задач, що є основою для ефективної майбутньої педагогічної діяльності.

### **Список використаних джерел**

1. Інтерактивні методи навчання у вищій школі : монографія / Д. П. Антюшко, В. С. Володавич, Л. І. Сеногонова та інші. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 189 с.

З. Михайленко О. В. Використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів. *Наукові праці. Педагогіка*. 2014. Вип. 239. Том 251. С. 121–126.

**Оксана Кричківська**

кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри освітології і педагогіки  
Західноукраїнський національний університет

## **РОЛЬ САМОЛІДЕРСТВА У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

У світі, що швидко змінюється, концепція самолідерства набуває все більшого значення, особливо для дошкільних педагогів, оскільки професійне середовище цієї групи вчителів стає більш складним і вимогливим. Сучасна освітня практика вимагає не лише професіоналізму, а й гнучкості та адаптивності до нових ситуацій, що робить розвиток самолідерства невід'ємним елементом ефективної освіти. Педагоги, які вміють самостійно керувати своєю діяльністю, підтримувати високий рівень професійної компетентності, адаптуватися до змін, краще забезпечують якісну освіту та сприяють розвитку дітей. Такий підхід вимагає глибокого розуміння самолідерства не тільки як засобу розвитку особистості, а й як механізму підвищення професійної компетентності та ефективного подолання викликів і перешкод, які виникають у процесі виконання професійної діяльності педагога закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО).

Концепція самолідерства включає широкий спектр елементів, які об'єднані в послідовну теоретичну модель, що поєднує психологічні та поведінкові теорії. Ці теорії базуються на передумові, що люди можуть контролювати не лише свої дії, але й свої емоції, дії та думки. Зокрема, соціально-когнітивна теорія Альберта Бандури (Albert Bandura) стверджує, що самовизначення та самооцінка (самоефективність) є важливими факторами, які впливають на поведінку та прийняття рішень. У цьому контексті самосвідомість і саморегуляція дозволяють педагогам ефективно оцінювати ситуацію в своєму освітньому середовищі і розробляти відповідні стратегії для досягнення як особистих, так і професійних цілей. Іншою важливою теоретичною основою є концепція психологічного капіталу, розроблена Лутансом (Luthans et al.) та його колегами.

Психологічний капітал складається з кількох елементів, таких як стійкість, оптимізм, надія та ініціативність, які дозволяють фахівцям адаптуватися до викликів, з якими вони стикаються у своєму професійному середовищі. Ці фактори особливо важливі для вихователів ЗДО. Це пояснюється тим, що робота педагога ЗДО часто пов'язана з високим психічним навантаженням і вимагає швидкого реагування на зміни в навчальному процесі. Одним із найважливіших аспектів теоретичної основи самолідерства є когнітивно-поведінковий підхід. Цей підхід підкреслює важливість саморегуляції та саморефлексії, дозволяючи вчителям оцінювати власну